

Beerput Spuistraat 30

Archeologische Begeleiding (2009), Amsterdam

AAR (Amsterdamse Archeologische Rapporten) 62, 2011

Jerzy Gawronski, Ranjith Jayasena

Inhoud

Basisgegevens	4
1 Inleiding	5
2 Achtergronden en vraagstellingen	6
2.1 Achtergronden	6
2.2 Vraagstellingen en methodiek	8
3 De beerput	9
4 Vondsten	11
4.1 Kookgerei	12
4.2 Tafelgerei	13
4.3 Sanitair	15
4.4 Overig	15
5 Conclusies	16
6 Literatuur	17
Bijlage 1 Sporen	18
Bijlage 2 Vondsten	19
Bijlage 3 Deventer systeem catalogus	22
AAR (Amsterdamse Archeologische Rapporten)	26

Basisgegevens

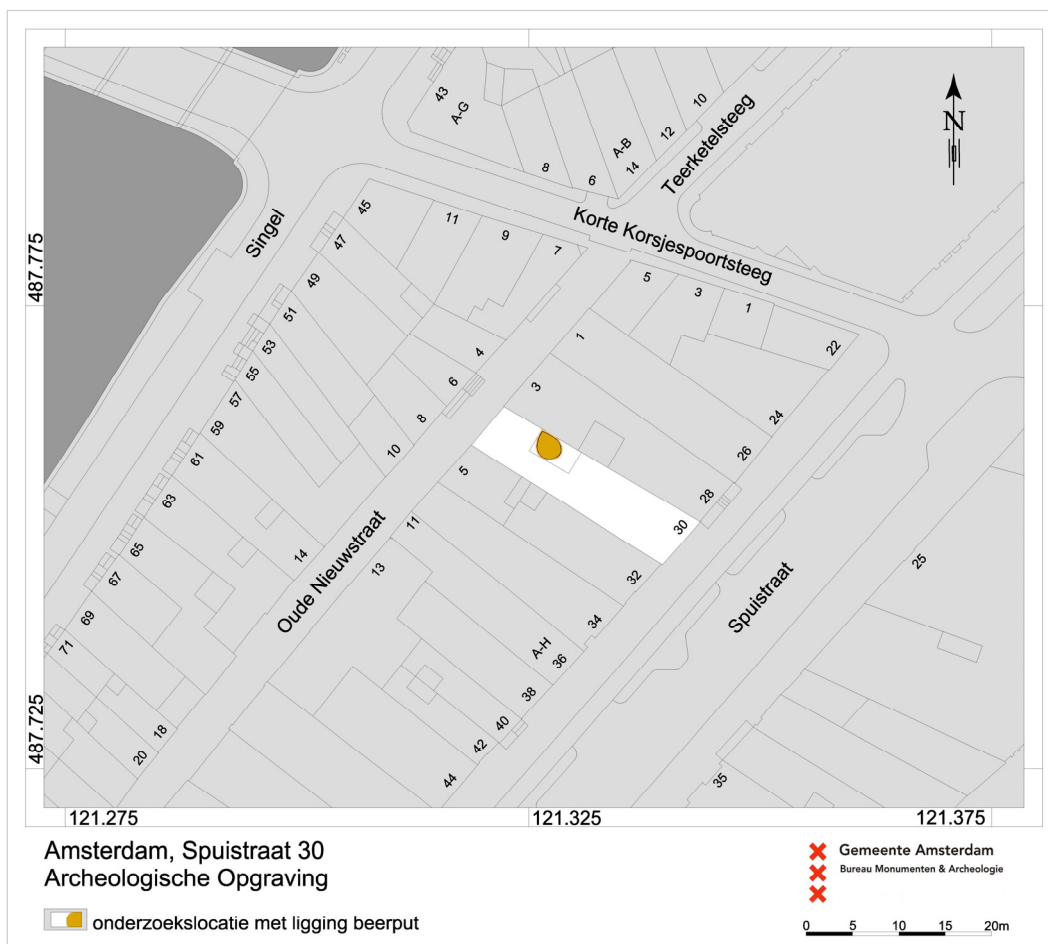
Plangebied	Spuistraat 30
Adres	Spuistraat 30
Kadaster	ASD04 F 01141
RD-coördinaten	N 121.322 / 487.764 O 121.343/ 487.751 Z 121.339/ 487.747 W 121.318 / 487.759
TOPO-code BMA	SP5
OM nummer	35162
Opdrachtgever	Beleggingsmaatschappij EMA bv
Bevoegd gezag	Gemeente Amsterdam Stadsdeel Centrum
Uitvoerder	Gemeente Amsterdam Bureau Monumenten & Archeologie
Beheer en plaats documentatie	Gemeente Amsterdam Bureau Monumenten & Archeologie

1 De locatie van de Archeologische Begeleiding Spuistraat 30 binnen het Stadsdeel Centrum

1 Inleiding

Op 8 mei 2009 heeft de Afdeling Archeologie van Bureau Monumenten & Archeologie (BMA) op het perceel Spuistraat 30 in Amsterdam een opgraving uitgevoerd. Het onderzoek richtte zich op een beerput en maakte onderdeel uit van een Archeologische Begeleiding door BMA van het funderingsherstel dat in 2009 plaats vond. Spuistraat 30 bestaat uit een voorhuis aan de Spuistraat, een overdekte binnenplaats en een achterhuis aan de Oude Nieuwstraat. De beerput werd aangetroffen bij het verdiepen van de binnenplaats. Aangezien behoud *in situ* niet mogelijk was, werd de opgraving ingelast om de archeologische bodemvondst te documenteren.

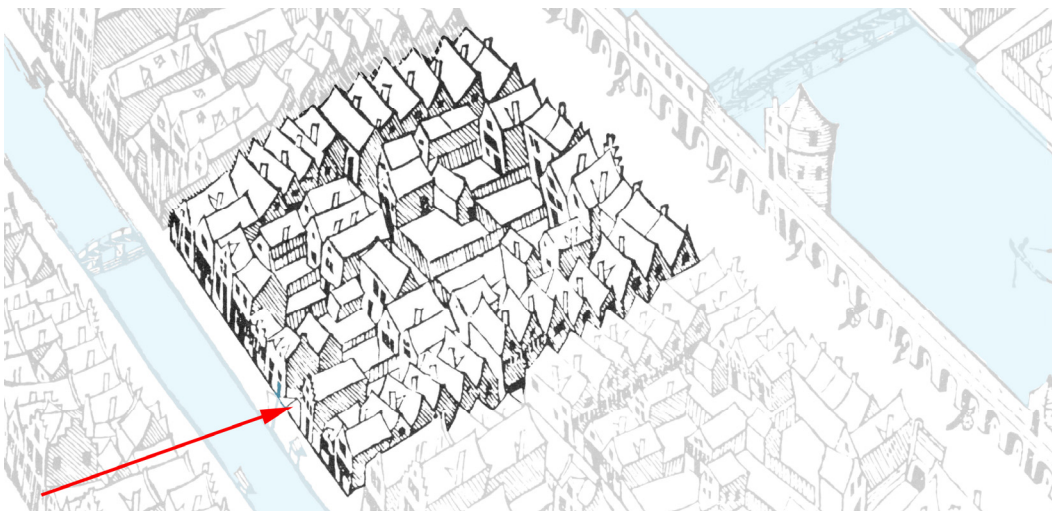

2 De onderzoekslocatie binnen de topografische situatie van 2009

2 Achtergronden en vraagstellingen

2.1 Achtergronden

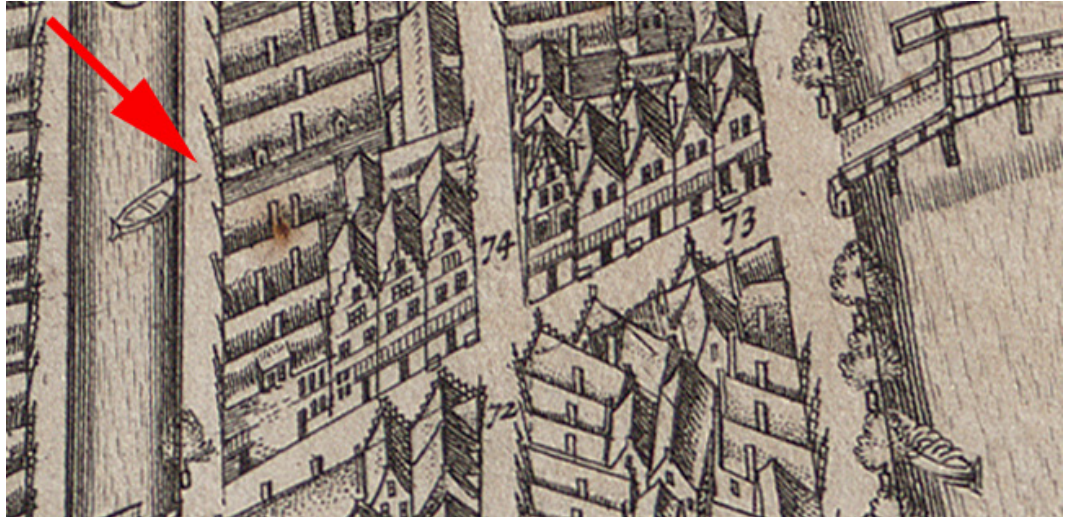
De Spuistraat heeft zijn oorsprong in de Nieuwezijds Achterburgwal, de gracht die rond 1385 werd gegraven aan de buitenzijde van de stadswal ten westen van de Nieuwezijds Voorburgwal. In 1425 breidde de stad uit tot aan het Singel. In ruim een eeuw tijd werd het gebied tussen de Nieuwezijds Achterburgwal en het Singel dicht bebouwd. Deze stedelijke ontwikkeling is goed te zien op de stadsplattegrond van Cornelis Anthonisz uit 1544. Perceel Spuistraat 30 maakte deel uit van een huizenblok dat tussen de Lijnbaansteeg en de Korte Korsjespoortsteeg lag en waarvan het binnenterrein aan het begin van de 16de eeuw geheel was bebouwd (afb. 3).

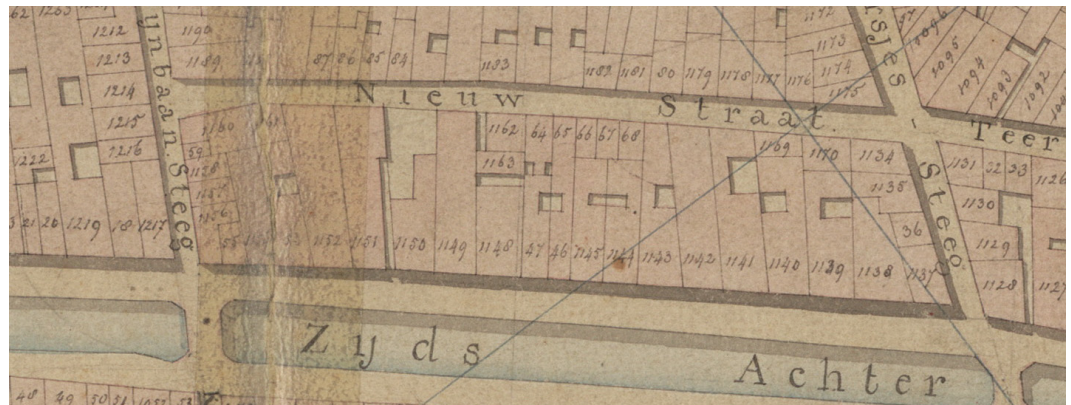
3 Het huizenblok, waarin Spuistraat 30 (pijl) is gelegen, werd begrensd door de Nieuwezijds Achterburgwal (links), Lijnbaansteeg (boven), Singel (rechts) en Korte Korsjespoortsteeg (onder). Detail van de stadsplattegrond van Cornelis Anthonisz uit 1544 (het noorden ligt onder)

4 Uitsnede van de stadsplattegrond van Jacob van Deventer uit 1560. Het huizenblok van Spuistraat 30 wordt nu doorsneden door de Oude Nieuwstraat (1), die in het verlengde ligt van de Teerketelsteeg (2). Het kaartnoorden ligt boven

5 Detail van de kaart van Balthasar Florisz van Berckenrode uit 1647. Het huidige Spuistraat 30 ligt links aan de Nieuwezijds Achterburgwal ter hoogte van het bootje in het water. Achter het pand is smalle bebouwing te zien met de kap parallel aan de Oude Nieuwstraat (74). Op de voorgrond (73) ligt de Korte Korsjespoortsteeg (Stadsarchief Amsterdam)

6 Op het kadastrale minuutplan van 1820 is Spuistraat 30 (kavelnummer 1141) een huis met binnenplaats en achterhuis aan de Oude Nieuwstraat (Stadsarchief Amsterdam)

In 1550 besloot de Amsterdamse Vroedschap tot de aanleg van een straat dwars door dit huizenblok.¹ Deze 'nieuwe straat', tot halverwege de 17de eeuw zo aangeduid en nu bekend als de Oude Nieuwstraat, was in feite een verlenging van de Teerketelsteeg ten noorden van de Korte Korsjespoortsteeg (afb. 4). In de 17de eeuw vonden er op het perceel Spuistraat 30 verschillende verbouwingen plaats, zoals te zien op opeenvolgende edities van de stadsplattegrond van Balthasar Florisz van Berckenrode (afb. 5). Driekwart van het perceel tussen de gracht en de Oude Nieuwstraat werd door één doorlopend hoog gebouw in beslag genomen. Aan de achterzijde stond een rij huizen met de kap parallel aan de Oude Nieuwstraat. De historische kaarten wekken de indruk dat tussen deze beide panden geen open binnenruimte meer voorkwam. Aan het begin van de 19de eeuw lijkt er toch (weer) sprake te zijn van een onbebouwde binnenplaats zoals in 2009 ook nog het geval was (afb. 6). In 1867 werd de Nieuwezijds Achterburgwal gedempt en ontstond de Spuistraat.

Vanaf de 16 eeuw werden woonhuizen in de stad (doorgaans) voorzien van een latrine buiten het huis op de binnenplaats. Een dergelijke latrine of beerput bestond in principe uit een ronde of vierkante bak, maar vanwege de soms beperkte beschikbare

¹ Bakker 1998, 78.

ruimte op een perceel kregen ze ook afwijkende aangepaste vormen. De wanden waren gemaakt van houten planken of een bakstenen mantel. Bij de duurdere huizen langs de grachten kregen beerputten een gemetselde overloop naar de nabij gelegen gracht. Naast deze speciaal gebouwde reservoirs waren er ook beerputten in de vorm van in onbruik geraakte waterkelders. Een beerput had een tweeledig gebruik: als toiletbak van het privaat buiten het huis en als opvangbak van huishoudelijk afval variërend van keukenafval tot serviesgoed. Beerputten konden gemeenschappelijk worden gebruikt door meerdere huishoudens, ook in de vorm van een centrale put met meerdere stortkokers vanuit verschillende huizen, maar ook kwamen meerdere putten voor op een perceel voor gescheiden afvaldepositie van één huishouden.

2.2 Vraagstellingen en methodiek

De vondst van de beerput op de binnenplaats strookte met de archeologische verwachting dat stedelijke woonhuizen van de 16de tot de 19de eeuw doorgaans een latrine- en afvalstortvoorziening aan de achterzijde van het huis hadden. Gezien de civieltechnische funderingsingreep kon de beerput niet *in situ* behouden blijven. Daarom voorzag de Archeologische Begeleiding in behoud *ex situ* door middel van een Archeologische Opgraving die direct aansluitend op de vondstmelding is uitgevoerd.

Een beerput is, zeker in gave en goed geconserveerde toestand, een belangrijke informatiebron voor stedelijke archeologie. De analyse van een dergelijke woonhuis structuur is in essentie gericht op de vraag of de inhoud ervan aan een huishouden op het desbetreffende perceel kan worden toegeschreven. Daarvoor is het allereerst nodig om een eventuele fasering in de vulling te achterhalen. Een beerput die eeuwen is gebruikt en regelmatig is geleegd biedt minder samenhangende informatie dan een niet geleegd exemplaar met meerdere vullingslagen met een kort tijdsverloop. Met dit chronologisch inzicht kan vervolgens de materiële cultuur van een (of meerdere) huishouden(s) uit bepaalde periodes van de bewoningsgeschiedenis worden gereconstrueerd. Bij het vaststellen van de zuiverheid van het vondstcomplex moet rekening worden gehouden met meerdere gebruikers van één put en met veranderingen in het afvalproces, waardoor (een deel van) de gebroken huisraad niet in de put maar elders kon worden weggegooid.

Het beerput onderzoek richt zich op de volgende punten:

- 1 de constructie, datering en gebruikperiode van de beerput / afvalkuil, inclusief de invloed van post-depositionele processen, zoals (gedeeltelijke) leging van de put, op de gaafheid en conservering van het vondstcomplex,
- 2 de datering en (functionele) identificatie van (aardewerk)vondsten ten behoeve van een reconstructie van het huisraad, met mogelijke aandacht voor de sociaal economische status en andere achtergronden (religieus, maatschappelijk, cultureel) van gebruikers of bewoners,
- 3 de samenhang tussen de beerput / afvalkuil en de omliggende bebouwing, gelet op de ligging ervan in een specifiek deel van een gebouw / perceel of eventueel het gebruik ervan door meerdere huishoudens.

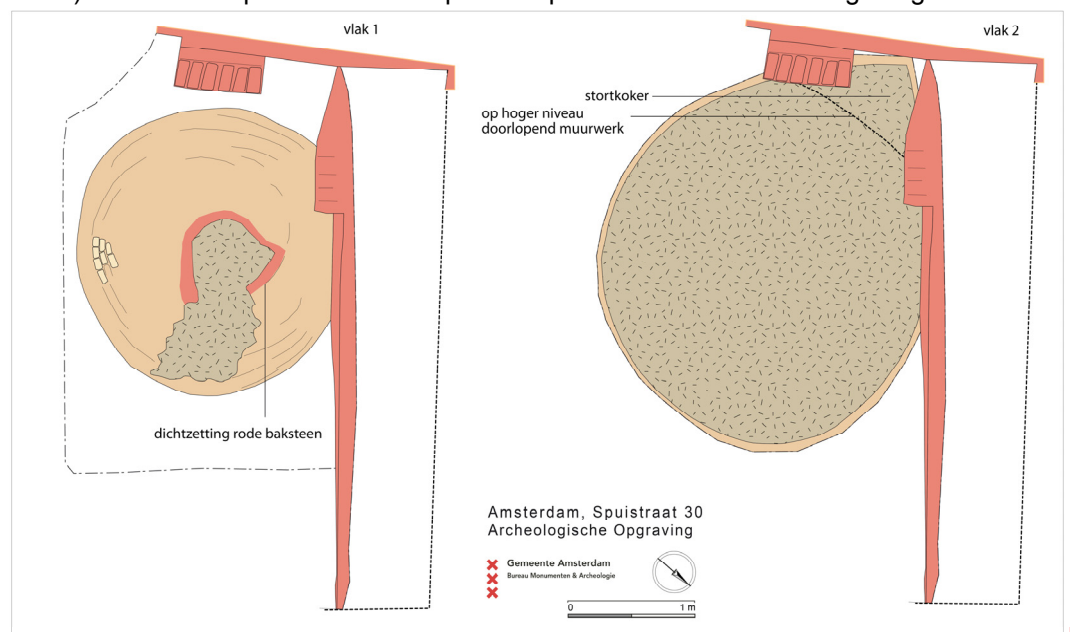
Het veldonderzoek is drie opeenvolgende fasen uitgevoerd. Eerst is de put in het vlak gedocumenteerd (vlak 1).

Vervolgens is de koepel verwijderd en is de inhoud gedocumenteerd en geborgen. De beervulling bleek slap van structuur. Een doorlopend profiel om de dwarsdoorsnede van de vulling in z'n geheel te documenteren kon daarom niet worden aangelegd. Vanwege de lage vondstdichtheid laag, is de inhoud niet gezeefd en zijn de vondsten handmatig met schep en troffel verzameld.

Tenslotte is op het grondplan van de put gedocumenteerd (vlak 2). Vlakken zijn gefotografeerd en getekend op schaal 1:20 conform KNA 3.1.

3 De beerput

De beerput (S 1) van Spuistraat 30 lag op de overdekte binnenplaats van 4,30 x 5 m tussen het voor- en achterhuis.² Het grondplan was druppelvormig (3,22 m x 2,50 m), bestaande uit een ronde put met één zijde die in een punt toeliep vanwege een uitgebouwde stortkoker. De put was 2,50 m diep. Onderin de put vormden stortkoker en opvangbak één geheel, maar halverwege waren ze door een tussenmuur gescheiden (afb. 8, vlak 2). De putmantel was gemaakt van een eensteensmuur van gele baksteen. De koepel was in een patijts verband (koppensverband) gemetseld. In een later stadium is de koepel opengeboken en vervolgens weer dichtgemetseld met rode bakstenen (afb. 8, vlak 1). Deze bouwsporen duiden erop dat de put minstens één keer is geleegd.³

8 Grondplan van de beerput in twee vlakken. Links het bovenste niveau (vlak 1) met de deels opengeboken koepel van de put, de achtergevel van het gebouw aan de Oude Nieuwstraat (boven) en een deel van de zijgevel van Spuistraat 30 (rechts). Rechts het grondplan onder het niveau van de koepel (vlak 2)

Het grootste deel van de vulling (S 2) bestond uit een 2,2 m dik pakket slappe vondstloze grijsbruine beer met slechts enkele kurken en fragmenten van de verzegeling van wijnflessen. Daaronder reesterde op de bodem een 0,3 m dikke laag groenbruine beer (S 3) waarin een concentratie van vondsten (SP5-1) voorkwam ter hoogte van de stortkoker. Verder bevatte deze laag een reeks los verspreide vondsten (SP5-2). Beide vondstnummers bestrijken samen de periode 1600-1900.

De structuur en samenstelling van de vulling bevestigen het vermoeden dat de put één of meerdere keren is geleegd. De onderste laag is een residu van een gebruikperiode vanaf de 17de eeuw tot het einde van de 19de eeuw en de bovenste markeert een laatste gebruiksfase die tot in de 20ste eeuw doorliep gezien het moderne (wijnfles)afval.

² Het voorhuisvloeroppervlak was 15,85 x 5,20 m, dat van het achterhuis aan de Oude Nieuwstraat 4,17 x 5 m.

³ Beerputlegers werden nachtwerkers genoemd naar het late uur waarop ze hun beroep uitoefenden. Vaak was het openbreken van de koepel voor hen de enige manier om bij de inhoud van de put te kunnen komen.

9 De beerput gezien vanaf de locatie waar de stortkoker zich oorspronkelijk heeft bevonden

9 De koepel van de beerput gezien richting de locatie waar de stortkoker zich oorspronkelijk heeft bevonden

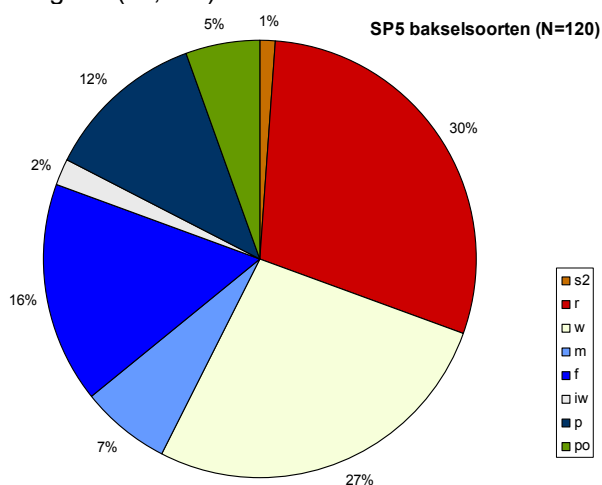
4 Vondsten

Alle vondsten zijn afkomstig uit het groenbruine beer residu onderin de put (S 3: circa 0,3 m dik). Een deel ervan kwam uit een concentratie afval ter hoogte van de stortkoker (SP5-1), maar verder was het materiaal los verspreid (SP5-2). Aangezien de vondsten afkomstig zijn uit een stratigrafisch samenhangende context, worden beide vondstnummers als één groep besproken en geïnterpreteerd.

De totale reeks vondsten bestrijkt de periode 1600-1900, maar daarbinnen is een onderscheid te maken in twee dateringscomplexen. Het losverspreide materiaal (SP5-2) valt grotendeels binnen de periode 1600-1700 met een enkele 19de-eeuwse vondst (1825-1875). Deze vondsten vertegenwoordigen de eerste gebruiksfase van de beerput. De concentratie onder de stortkoker (SP5-1) bevat ook materiaal uit 1600-1700, maar heeft een langere doorlooptijd met vondsten uit 1700-1900. Deze reeks vondsten weerspiegelt het storten van afval dat over een langere periode heeft voortgeduurd, waarbij latere (18de en 19de-eeuwse) voorwerpen vanaf een hoger niveau vanwege hun gewicht of door materiaalopeenhoping vanwege het stortproces zijn weggezakt in de zachte onderliggende beer. Aangezien het grootste deel van de vulling (S 2) uit praktisch vondstloze beer bestaat met wat sporadisch 20ste-eeuws afval, kan er vanuit worden gegaan dat de beerput (voor het laatst) aan het einde van de 19de eeuw is geleegd en daarna nog enkele decennia in gebruik is gebleven.

Uitgaande van dit gebruiks- en legingsproces kan de bescheiden verzameling vondsten worden beschouwd als een betrekkelijk zuiver materieel complex uit de periode 1600-1700, dat vermengd is met materiaalverontreinigingen vanuit bovenliggende beerlagen. Deze chronologie kan worden verfijnd tot 1625-1700 aan de hand van enkele keramiekvondsten met goed dateerbare vervaardigings- of gebruiksfasen, zoals Nederlands en Portugees faience of Chinees porselein. De vondsten bestaan hoofdzakelijk uit keramiek, naast enkele fragmenten glas en rookpijpen.

De keramiekvondsten zijn gecatalogiseerd in acht materiaalcategorieën (afb. 10). Daarvan is roodbakkerd aardewerk (r) de grootste bakselgroep (29%), gevolgd door witbakkerd aardewerk (w, 26%), faience (f, 16%), porselein (p, 12%), majolica (m, 6%), Portugese faience (po, 5%), industrieel wit aardewerk (iw, 4 %) en als restgroep steengoed (s2, 2%).

10 De verhouding van het totale aantal keramiëkscherven per bakselgroep (N= 120)

Daarnaast zijn de vondsten functioneel ingedeeld naar objecttypen (afb. 11). Per objecttype is het minimum aantal exemplaren (MAE) vastgesteld. Voor een verdere functionele classificatie zijn binnen de objecttypes zes functionele categorieën onderscheiden (kookgerei, tafelgerei, opslag, sanitair, verwarming en overig). Zeven keramiek objecten met een (vrijwel) compleet profiel, die als 'archeologisch compleet' gelden, zijn opgenomen in de bijlage Deventer Systeem Catalogus (cat; bijlage 3).⁴

SP5 BP	s2	r	w	m	f	i	po	p	iw	totaal
grape		5	2							7
bakpan			1							1
deksel		1	1							2
steelkom		1								1
bord				4	3	2	1			10
kan	1	1								2
kom					1			1		2
kop			1					5	1	7
pispot			2		1					3
test		2								2
miniatuur			1							1
zalfpot		1								1
smeltkroes			1							1
totaal	1	11	9	4	5	2	1	6	1	40

11 Keramiek uit de beerput, uitgesplitst naar object en materiaal categorie, geteld naar MAE

SP5 BP	s2	r	w	m	f	i	po	p	iw	totaal	%
kookgerei		7	4							11	27
tafelgerei	1	1	1	4	4	2	1	6	1	21	52
sanitair			2		1					3	8
verwarming		2								2	5
overig		1	2							3	8
totaal	1	11	9	4	5	2	1	6	1	40	100

12 Keramiek uit de beerput, uitgesplitst naar functie, geteld naar MAE

4.1 Kookgerei

Het kookgerei is onder te verdelen in grappen, bakpannen en een steelkom van roodbakkende aardewerk en een witbakkende grape. Bij de roodbakkende grappen zijn twee typen herkenbaar; een model van een bolle grape met een uitgebogen rand, een ribbel op de randaanzet en een verdikte afgeronde lip (r-gra-11, SP5-2 #24) en een model van een wijde grape zonder hals met een naar buiten geknikte rand (r-gra-50, cat. 1). De r-gra-11 werd in de 17de eeuw hoofdzakelijk in Bergen op Zoom geproduceerd.

De witbakkende grape (SP5-2 6) behoort tot het type met een afgeronde buikknik en een kraagrand met dekselgeul (w-gra-7). De onderzijde is niet beroet, waaruit geconcludeerd mag worden dat deze kookpot ongebruikt in de beerput terecht is gekomen. Van dit type grape zijn vergelijkbare stukken bekend uit productieafval uit

⁴ Dit Classificatiesysteem voor Laat- en Post Middeleeuws Aardewerk en Glas is een standaard beschrijving van aardewerk uit 1250-1900 naar baksel (materiaal soort), specifiek model en vorm.

Alkmaar.⁵ Dit betekent niet dat dit Alkmaarse producten zijn, want witbakkend aardewerk werd in de 17de eeuw op grote schaal lokaal geproduceerd.

4.2 Tafelgerei

Keramiek

Het tafelgerei van tinglazuuraardewerk bestaat uit borden van Nederlandse majolica en borden, koppen en kommen van Nederlandse, Italiaanse en Portugese faience.

Tot de importkeramiek behoren twee fragmenten van Italiaanse faience borden. Een ervan had een platte spiegel en een naar buiten geknikte vlag (SP5-2-5, i-bor-1, cat 8) en dateerde uit 1625-1650. De Italiaanse herkomst laat zich aflezen aan de beschildering met aigrette elementen in combinatie met een dikke laag tinglazuur. Het andere fragment was van een niet nader typologisch te duiden bord, afkomstig uit Ligurië, uit de eerste helft van de 17de eeuw (SP5-2-4, afb. 13). Een twijfelgeval is het fragment van een twee-orige faience kom met schelporen (cat. 6, SP5-2-1). De vorm en de dikte van het glazuur wijzen op een Italiaanse- of Franse origine, maar in deze landen lijken de uit Nederland bekende schelporen niet voor te komen.

13 Fragment van een bord van Ligurische faience (SP5-2-4)

14 Fragment van een Portugese faience bord (SP5-2-3, links) en een vergelijkbaar compleet exemplaar van de vindplaats Zwanenburgwal (ZWA-22, rechts) waarop de invloed van het Chinees porselein in de decoratie is te zien

Het Portugese faience bord dateert uit het tweede kwart van de 17de eeuw (SP5-2-3, po-bor-3, cat. 9, afb. 14). Het is een exemplaar op een standring met een platte spiegel en een naar buiten geknikte vlag (po-bor-3). De spiegel is beschilderd met een konijn in een landschap en de vlag is gedecoreerd met een aan Chinees porselein ontleende vakverdeling met symbolen. Portugese faience is een materiaalsoort die in

⁵ Bitter 1995, 141 cat. 82.

Nederland betrekkelijk zeldzaam is. Dit aardewerk, dat waarschijnlijk via particuliere handel de Republiek bereikte, komt vooral voor in het kustgebied van Friesland tot Zeeland, en dan met name tot plaatsen die een of haven hadden of een directe betrokkenheid bij de scheepvaart.⁶

In 17de-eeuwse Amsterdamse archeologische contexten is Chinees porselein niet ongebruikelijk. In de beerput van de Spuistraat bestaat dit uit koppen en kommen uit de 17de- en begin 18de eeuw. Het oudste exemplaar, uit het eerste kwart van de 17de eeuw, is een afgeronde kom met een uitgebogen lip (SP5-2-8, p-kom-3, cat. 10) met een vaalblauwe decoratie van een perzik op het plat en perziken en insecten op de buitenzijde. Gezien de kwaliteit van de beschildering is dit voorwerp afkomstig van een van de minder hoogwaardige werkplaatsen in het Chinese pottenbakkerscentrum Jingdezhen. Vergelijkbare stukken zijn bekend uit de opgegraven scheepsladingen van het VOC-schip de *Witte Leeuw* (1613)⁷ en het Wanli wrak (ca. 1625)⁸, maar ook uit archeologische contexten in Amsterdam⁹ en Enkhuizen.¹⁰ Een porselein voorwerp van een uitzonderlijk goede kwaliteit is een laat 17de- of vroeg-18de-eeuwse kom die gedecoreerd is met de tekst van een Chinees gedicht (SP5-1 # 008, afb. 15).

15 Fragment van een kom van hoge kwaliteit Chinees porselein (SP5-1 #008)

Onder de vondsten van recentere datum, die vanuit de hoger gelegen vulling dieper waren weggezakt, was een fragment tafelgerei in de vorm van een bodem van een 19de-eeuwse kop van industrieel wit aardewerk (SP5-1 # 009).

Glas

De beerput bevatte een uitermate geringe hoeveelheid glas. Uit de 17de-eeuwse gebruiksfase dateren het fragment van een karaf (SP5-1 # 11) en een roemer (SP5-1 # 12). Tot de meer recente vondsten behoorden vier drinkglazen en een fles van kleurloos glas uit de 18de en 19de eeuw.

⁶ Ostkamp 2009, 31-33.

⁷ Van der Pijl-Ketel 2003, 175.

⁸ Sjostrand en Lok Lok bt. Syed Idrus 2007.

⁹ In Amsterdam zijn vergelijkbare stukken opgegraven in de beerput van Oudeschans 7 (1620-1660, OS4-35-1, zie Gawronski en Jayasena 2011, 117 cat. 61) en een ophogingslaag op het Haarlemmerplein (1600-1650, HAP2-1 # 08, zie Gawronski en Veerkamp 2011, 17-18).

¹⁰ Jaspers & Ostkamp 2006, 33-35.

4.3 Sanitair

Keramik

Tot het sanitair behoren drie pispotten, één van Nederlandse faience (SP5-1-1, f-pis-1, cat. 7) en twee van witbakkend aardewerk (SP5-2 # 12 en # 15). Het faience exemplaar heeft een standvlak en heeft een geplooid tonvormige wand met een uitgebogen hals en rand (f-pis-1). De datering ervan ligt rond 1660-1680. Van de twee witbakkende pispotten is er één aan een specifiek model toe te schrijven, namelijk een bolle pispot op een standing met een naar buiten geknikte rand (w-pis-7).

Glas

Onder de recente glasvondsten was een 19de-eeuwse zeshoekige reukwater fles met als haut-relief merk de tekst JM FARINA COLOGNE (SP5-2 # 019).

4.4 Overig

Tot de overige vondsten behoren een zalfpot en een smeltkroes. De zalfpot is van roodbakkend aardewerk en is van het, in de eerste helft van de 17de eeuw veel voorkomende, lichtconisch versmallend model met een naar buiten gebogen rand en standvlak (SP5-2-6, r-zal-3, cat. 1). Dit soort kleine zalfpotten werd door apothekers als verpakkingsmateriaal gebruikt voor de verkoop van door hen geprepareerde medicinale zalven. De aardewerken potjes werden aan de bovenzijde afgesloten met een stuk perkament of varkensblaas dat met een touwtje om de uitgebogen rand werd gebonden.

De smeltkroes (SP5-1-2, w-sme-2, cat. 3) is een 6,3 cm hoog driehoekig, naar een kleine ronde standvoet versmallend, bekertje. Smeltkroezen werden van dezelfde klei als witbakkend aardewerk gemaakt, maar op een hogere temperatuur gebakken om ze vuurbestendig te maken.¹¹ Hierdoor ontstond een steengoedachtig baksel. In een smeltkroes werden vaste stoffen gemengd door ze te verhitten tot boven hun smeltpunt. Dit gebeurde om legeringen te maken bij metaalbewerkingsprocessen, om goud en andere edelmetalen te testen en in de glasindustrie om de ruwe basismaterialen te verhitten. Waar het exemplaar uit de beerput precies voor is gebruikt is niet vast te stellen.

4.5 Rookgerei

Rookgerei uit de 17de eeuw was geheel afwezig. Wel bevatte de beerput vijf pijpen uit de 18de- en 19de eeuw. Eén exemplaar uit de eerste helft van de 18de eeuw behoort tot de grove variant van het trechtervormige basistype 2. De overige pijpen met een ovale ketel behoren tot het basistype 3 uit de periode 1740-1875. Deze pijpen zijn alle voorzien van een hielmerk en op de zijkant van de hiel het wapen van Gouda, dat vanaf 1740 werd toegepast ter bescherming van het Goudse product.¹²

---

¹¹ Om deze reden worden smeltkroezen binnen het Deventer systeem geclassificeerd bij het witbakkend aardewerk als w-sme.

¹² Basistypen volgens Duco 1987.

5 Conclusies

De beerput op de binnenplaats tussen voor- en achterhuis van Spuistraat 30 leverde een bescheiden 17de-eeuws vondstcomplex op in de vorm van een afval residu uit de periode 1625-1700. Enkele 18de- en 19de-eeuwse objecten moeten worden beschouwd als in de zachte beer weggezonden stukken uit de recentere bovenste vulling van de put.

Het geringe aandeel 18de- en 19de-eeuwse vondsten is waarschijnlijk het gevolg van een grondige leging. Dat de put minimaal eenmaal is gelegeerd was af te lezen aan de bouwsporen in de afdekkende koepel, die weer is hersteld na te zijn open gebroken. De nog aanwezige vulling bestond grotendeels uit vondstloze beer met wat sporadisch afval in de vorm van 20ste-eeuwse wijnfleskurken. De laatste leging moet dan ook rond het einde van de 19de eeuw hebben plaatsgevonden, waarna de put nog enkele decennia in gebruik bleef.

Beerputvondsten roepen de vraag op aan wie de voorwerpen hebben toebehoord en wie ze hebben gebruikt. In hoeverre kunnen ze ons nu iets zeggen over de welstand van het huishouden of een eventuele nering op het desbetreffende perceel? Bij een dergelijke vondstanalyse is niet alleen een reconstructie van de gebruikschronologie van belang, maar geldt ook de ligging van de beerput binnen het perceel als een belangrijke factor. Die is immers van invloed of de put voor individueel of gemeenschappelijk gebruik diende en of het vondstcomplex op één of meerdere huishoudens betrekking heeft.

In het geval van Spuistraat 30 is het niet duidelijk of er in de 17de eeuw al sprake was van één woonhuis dat was gescheiden in een voor- en een achterhuis, of dat beide gebouwen waartussen de beerput lag twee afzonderlijke woningen waren. De kaart van Balthasar Florisz van Berckenrode (afb. 5) doet het laatste vermoeden. Pas in de 19de eeuw, ten tijde van het kadastrale minuutplan (afb. 6), lijkt een deel van de huizen tussen de burgwal en de Oude Nieuwstraat te zijn samengevoegd. Dit zou betekenen dat we er rekening mee moeten houden dat de beerput tegelijkertijd door twee huishoudens is gebruikt. Aangezien de 17de-eeuwse gebruikperiode van de beerput driekwart eeuw beslaat moeten de vondsten in ieder geval worden beschouwd als de materiële neerslag van meerdere elkaar opvolgende huishoudens.

Het 17de-eeuwse keramiek complex bevatte naast kookgerei en wat sanitaire voorwerpen, vooral tafelgerei. Hiertoe behoren stukken tinglazuuraardewerk van zowel Nederlandse als Italiaanse, Portugese en mogelijk Franse makelij. De aanwezigheid van Portugese faience geeft het vondstcomplex een maritieme component. Deze bakselgroep komt in Amsterdamse archeologische contexten hoofdzakelijk voor in die buurten van de stad die in het tweede kwart van de 17de eeuw sterk op scheepvaart waren georiënteerd, zoals de eilanden Uilenburg, Marken en Rapenburg. Dit soort aardewerk werd waarschijnlijk via particuliere handel aangevoerd. De aanwezigheid van een bord in een woonhuis in de Spuistraat is waarschijnlijk niet zozeer een aanwijzing voor een maritiem beroep van (één van) de bewoners, maar kan er juist op duiden dat dergelijke buitenlandse gebruiksgoederen toen in Amsterdam ruim voorhanden waren en ook in huishoudens buiten de maritieme buurten circuleerden.

6 Literatuur

Bakker, M (red), *Stadsatlas Amsterdam. Stadskaarten & Straatnamen verklaard*, Amsterdam 1998.

Bitter, P., *Geworteld in de bodem. Archeologisch en historisch onderzoek van een pottenbakkerij bij de Wortelsteeg in Alkmaar*. Alkmaar 1995.

Bitter, P., *Wonen op Niveau. Archeologisch, bouwhistorisch en historisch onderzoek van twee percelen aan de Langestraat*. Alkmaar 1997.

Clevis, H., & J. Kottman, *Weggegooid en teruggevonden. Aardewerk en glas uit Deventer vondstcomplexen 1375-1750*. Deventer 1989.

Duco, D.H., *De Nederlandse kleipijp. Handboek voor dateren en determineren*. Leiden 1987.

Gawronski, J., R. Jayasena, J. Veerkamp, *Beerputten en bedrijvigheid. Archeologische opgraving Konijnenstraat (2003)* (BMA AAR 6). Amsterdam 2007.

Gawronski, J., J. Veerkamp, *Bergbezinkbassin. Archeologische Begeleiding Haarlemmerplein, Amsterdam (2010)* (BMA AAR 56). Amsterdam 2011.

Gawronski, J., R. Jayasena, *Van buitenpolder tot Uilenburg. Archeologische opgraving Oudeschans 5-11, Amsterdam (2009)*. (BMA AAR 59) Amsterdam 2011.

Jaspers, N.L., S. Ostkamp, Het aardewerk uit de opgraving, in: P.C. de Boer, *Bodenvondsten uit de Boerenhoek. Enkhuizen, opgraving "De Baan" (fase 2)*. (ADC Rapport 452) Amersfoort 2006, 21-35.

Ostkamp, S., P. Bitter, R. Roedema en R. van Wilgen, 'Afval van gorters, brouwers en een hospitaal. Archeologisch onderzoek aan het Wortelsteegplein'. Alkmaar 1998.

Pijl-Ketel, C.L. van der, *The ceramic load of the Witte Leeuw (1613)*. Amsterdam 1982.

Sjostrand, S., S. Lok Lok bt. Syed Idrus, *The Wanli Shipwreck and its Ceramic Cargo*. Perpustakaan Negara Malaysia 2007.

Bijlage 1 Sporen

S	beschrijving	interpretatie	jonger	ouder	vondstnr	dat van	dat tot
1	beerput, 3,22 x 2,50 m, eensteens bakstenen mantel, gele baksteen, koepel in patijts verband	beerput		2		1600	1625
2	donkergrijsbruine beer, bovenste vulling (2,2 m) beerput	vullingslaag	1	3		1900	1950
3	groenbruine beer, onderste vulling (0,3 m) beerput met vondstconcentratie (SP5-1) bij stortkoker	vullingslaag	2		SP5-1, SP5-2	1625	1900

Bijlage 2 Vondsten

vnr	sub nr	(#)	N	MAE	object	archo object	materiaal	kenmerken	dev sys	datering
1		# 01	5	5	wandtegel	wandtegel	bouwceraamiek	13 x 13 x 0,9 cm, dierfiguur in ruit, Lelie hoek		1625-1650
1		# 02	1	1	wandtegel	wandtegel	bouwceraamiek	witje, 13,3 x 13,3 x 0,7 cm		1600-1700
1		# 03	6	1	bord	rand, spiegel	faience: Noordelijke Nederlanden		f-bor-	1700-1750
1		# 04	4	1	test	test	roodbakkend		r-tes-1	1600-1700
1		# 05	1	1	steekom	steel	roodbakkend		r-stk-	1600-1700
1		# 06	1	1	bord	rand	faience: Noordelijke Nederlanden		f-bor-	1700-1750
1		# 07	8	3	kop	bodem, wand	porselein: China		p-kop-	1650-1700
1		# 08	1	1	kom	wand	porselein: China	buitenzijde, tekst (gedicht) in karakters. Uitzon- derlijke kwaliteit	p-kom-	1650-1725
1		# 09	2	1	kop	bodem, rand	industrieel		iw-kop-	1800-1900
1		# 10	1	1	miniatuur	bodem	witbakkend	biscuit		1600-1700
1		# 11	4	1	karaf	hals, bodem	glas: kleurloos		gl-fle-	1650-1700
1		# 12	7	1	roemer	roemer	glas: groen		gl-roe	1650-1675
1		# 13	10	4	drinkglas	wand, oor	glas: kleurloos		gl-bek-	1700-1900
1		# 14	1	1	indet		metaal: koperlegering	dop of beslag		1600-1700
1		# 15	1	1	rookpijp	ketel	pijpaarde	basistype 2, grof, zm bloem en sikkell, ger.		1700-1750
1		# 16	1	1	rookpijp	ketel	pijpaarde	basistype 3, zm WvG, hm GML, 1769-1897 (Duco 761, 2003), steelaanzet geruwd, gegl.		1820-1897
1		# 17	1	1	rookpijp	ketel	pijpaarde	basistype 3, zm WvG, hm MC gekreond , 1674- 1754 (Duco 445, 2003) gegl. + ger.		1740-1754
1		# 18	1	1	rookpijp	ketel	pijpaarde	basistype 3, zm WvG + S, hm D gekreond, 1691- 1898 (376, Duco		1800-1850

								2003) gegl. + ger.		
1	# 19	1	1	rookpijp	ketel	pijpaarde	basistype 3, zm WvG, hm ? gl. + ger.			1700-1750
1	# 20	11		rookpijp	stelen	pijpaarde				1700-1900
1	# 22	1	1	schijfje	schijfje	hout	ø 4,3 , 3 mm dik			1600-1900
1	1	1	1	pispot	pispot	faience: Noordelijke Nederlanden	geplooid wand, klein model, h 10,4 ø 14,9 cm	f-pis-1		1660-1680
1	2	1	1	smeltkroes	smeltkroes	steengoed	driehoekige opening, h 6,7 cm, 4,5 zijde	w-sme-2		1600-1700
2	# 01	2	1	deksel	rand, knop	roodbakkend: ongeglazuurd	bolle deksel met knop	r-dek		1600-1700
2	# 02	2	1	bord	rand	majolica: Noordelijke Nederlanden	landschap op spiegel, witte vlag	m-bor-3		1650-1675
2	# 03	4	3	bord	rand, spiegel	majolica: Noordelijke Nederlanden		m-bor-		1600-1650
2	# 04	2	2	grape	rand, wand, bodem	roodbakkend		r-gra-		1600-1675
2	# 05	3	1	bord	rand, spiegel	faience: Noordelijke Nederlanden	vogel op rots	f-bor-		1620-1650
2	# 06	3	3	divers	spiegel	faience: Noordelijke Nederlanden		f-bor-		1625-1675
2	# 08	1	1	kop	wand, bodem	porselein: China		p-kop-		1650-1750
2	# 09	2	2	divers	rand	roodbakkend		r-		1600-1700
2	# 10	1	1	kop	rand, oor	witbakkend: groen	liggend oor	w-kop-		1600-1650
2	# 11	1	1	bakpan	rand, steel	witbakkend: groen	op pootjes	w-bak-7		1600-1675
2	# 12	2	1	pispot	bodem, wand	witbakkend: groen	standing	w-pis-		1600-1700
2	# 13	1	1	deksel	rand	witbakkend: groen		w-dek-		1600-1700
2	# 14	2	1	grape	bodem	witbakkend: groen		w-gra		1600-1700
2	# 15	10	1	pispot	bodem, wand, rand	witbakkend: groen		w-pis-7		1600-1650
2	# 16	6	6	divers	wand, rand	witbakkend: groen/geel		w-		1600-1700
2	# 17	1	1	kan	wand	roodbakkend		r-kan-		1600-1700
2	# 18	1	1	kan	hals	steengoed: België, Raeren	kerbschnitt	s2-kan- 55		1575-1600
2	# 19	1	1	fles	fles	glas: kleurloos	6-hoekig, op zijkant J M FARINA COLOGNE: in haut-relief	gl-fle-		1825-1875

2	# 20	2	1	fles	wand, tuit	glas: kleurloos		gl-fle-	1800-1900
2	# 21	2	1	vensterglas	hoekje	glas: groen		gl-	1600-1700
2	# 22	3	1	grape	rand, wand	roodbakkend		r-gra-52	1600-1700
2	# 23	8	1	grape	archeologisch compleet	roodbakkend		r-gra-30	1650-1700
2	# 24	2	1	grape	rand, wand	roodbakkend: Nederland, Bergen op Zoom		r-gra-11	1600-1700
2	1	1	1	kom	kom	faience	H 4,7 ø 14,7 cm	f-kom-10	1680-1700
2	2	1	1	grape	grape	witbakkend: groen	h 10 ø 11,2 cm	w-gra-7	1600-1650
2	3	5	1	bord	wand, spiegel	faience: Portugal	Chinees decor	po-bor-3	1625-1650
2	4	1	1	bord	rand	faience: Italië, Ligurië		i-bor-	1600-1625
2	5	1	1	bord	rand	faience: Italië	aigrette rand	i-bor-1	1620-1630
2	6	1	1	zalfpot	zalfpot	roodbakkend		r-zal-3	1600-1650
2	7	1	1	test	test	roodbakkend	h 7,7, ø 15 cm	r-tes-1	1600-1700
2	8	1	1	kop	wand, bodem	porselein: China	spiegel: perzik, wand perziken en insecten, grovere kwaliteit, als OS4- 35-1, was # 07	p-kom-3	1625-1675

Bijlage 3 Deventer systeem catalogus

Opbouw van de catalogusblokjes
(alle afbeeldingen in deze catalogus zijn schaal
1:2)

- 1a vondstnummer
- 1b vondstcontext (complexdatering)
- 2 code van het type
- 3 objectdatering
- 4a maten in centimeters (grootste
diameter / hoogte)
- 4b beschrijving van het type
- 5a baksel
- 5b kleur / glazuur
- 5c beschrijving van de decoratie
- 5d diversen
- 6a bodem
- 6b oor / steel
- 6c compleetheid
- 7 functie
- 8 productiecentrum
- 9 literatuur

- 1
- 1a SP5-2 # 023
- 1b beerput (1625-1700)
- 2 r-gra-30
- 3 1650-1700
- 4a 17 / 16,5
- 4b wijdmondige grape met kraagrand
en dekselgeul
- 5a roodbakend aardewerk
- 5b loodglazuur
- 5c
- 5d
- 6a drie pootjes
- 6b worstoor
- 6c archeologisch compleet
- 7 grape
- 8 Nederland
- 9

- 2
- 1a SP5-2-7
- 1b beerput (1625-1700)
- 2 r-tes-1
- 3 1600-1700
- 4a 15 / 7,7
- 4b vierkante vuurtest met scherpe knik
bodem-wand en iets uitwijkende
wand, poten
- 5a roodbakend aardewerk
- 5b loodglazuur
- 5c
- 5d
- 6a drie pootjes
- 6b 1 vertikaal lintoor
- 6c archeologisch compleet
- 7 test
- 8 Nederland
- 9

3	4	5
1a	1a	1a
1b	1b	1b
2	2	2
3	3	3
4a	4a	4a
4b	4b	4b
5a	5a	5a
5b	5b	5b
5c	5c	5c
5d	5d	5d
6a	6a	6a
6b	6b	6b
6c	6c	6c
7	7	7
8	8	8
9	9	9

SP5-2-6	SP5-2-2	SP5-1-2
beerput (1625-1700)	beerput (1625-1700)	beerput (1625-1700)
r-zal-3	w-gra-7	w-sme-2
1620-1640	1625-1650	1600-1700
4,7 / 4,5	11,2 / 10	4,6 / 6,3
licht conisch versmallende zalfpot met naar buiten gebogen rand en standvlak	grape met afgeronde buikknik en kraagrand met dekselgeul	conische smeltkroes overgaand in een driehoekige bovenzijde, kleine standvoet
roodbakend aardewerk	witbakend aardewerk	witbakend aardewerk
loodglazuur inwendig	loodglazuur, koperoxide	
	niet beroet	
	3 pootjes	
standvlak	lintoor, verticaal geknepen	standvlak
	compleet	
compleet	grape	compleet
zalfpot	Nederland	smeltkroes
Nederland		
		Bartels 1999, 758, cat. 813

6		7		8	
1a	SP5-2-1	1a	SP5-1-1	1a	SP5-2-5
1b	beerput (1625-1700)	1b	beerput (1625-1700)	1b	beerput (1625-1700)
2	f-kom-10	2	f-pis-1	2	i-bor-1
3	1680-1700	3	1660-1680	3	1620-1630
4a	14,7 / 4,7	4a	14,9 / 10,4	4a	14,9 / 29,5
4b	bolle kom met rechte rand op standring	4b	tonvormige pispot met uitgebogen hals en uitgebogen rand, platte bodem	4b	bord met platte spiegel en naar buiten geknikte vlag, standring
5a	faience	5a	faience	5a	faience (gele scherf)
5b	tinglazuur	5b	tinglazuur	5b	tinglazuur
5c		5c	geplooid wand	5c	polychroom, aigrette-elementen op spiegel en vlag
5d		5d		5d	
6a	standring	6a	standvlak	6a	standring
6b	horizontaal oor	6b	1 vertikaal lintoor	6b	
6c	archeologisch compleet	6c	compleet	6c	fragment
7	kom	7	pispot	7	bord
8	Nederland / Frankrijk / Italië	8	Nederland	8	Italië
9		9		9	

9		10	
1a	SP5-2-3	1a	SP5-2-8
1b	beerput (1625-1700)	1b	beerput (1625-1700)
2	po-bor-3	2	p-kom-3
3	1630-1645	3	1600-1625
4a		4a	9 / 5,2
4b	bord met platte spiegel met naar buiten geknikte vlag, standing	4b	afgeronde kom met uitgebogen lip, op standing
5a	Portugese faience	5a	porselein
5b	tinglazuur met kobaltblauwe beschildering	5b	onderglazuur blauw
5c	op vlag konijn omringd door planten, vlag van aan Chinees porselein ontleende vakverdeling met bloemen	5c	spiegel: perzik, wand: perziken en insecten
5d		5d	standing
6a	standing	6a	standing
6b		6b	fragment
6c	fragment	7	kop
7	bord	8	China, Jingdezhen
8	Portugal, Lissabon	9	Van der Pijl-Ketel et al 1982, 175
9			

AAR (Amsterdamse Archeologische Rapporten)

In druk verkrijgbaar

Als PDF te downloaden op www.bma.amsterdam.nl

AAR 1		<i>Wonen aan een wagenplein. AO Haarlemmerplein (2005).</i> Amsterdam 2006
AAR 2		<i>Tweede Kostverlorenkade. IVO (2006).</i> Amsterdam 2006
AAR 3		<i>Verschansen achter vuilnis. IVO Amstelstraat (2006).</i> Amsterdam 2007
AAR 4		<i>Scherven uit de Pottenbakkersgang. AO Westerstraat (2003).</i> Amsterdam 2007
AAR 5		<i>In de schaduw van de VOC. AO Rapenburg (2005).</i> Amsterdam 2007
AAR 6		<i>Beerputten en bedrijvigheid. AO Konijnenstraat (2003).</i> Amsterdam 2007
AAR 7		<i>Zerken en graven in de Nieuwezijds Kapel. IVO Rokin (2005).</i> Amsterdam 2007
AAR 8		<i>Opgraving van een mikwe in de Nieuwe Synagoge. Jonas Daniël Meijerplein (2006),</i> Amsterdam 2007
AAR 9		<i>De Hallen. IVO Bilderdijkkade (2006).</i> Amsterdam 2006
AAR 10		<i>Een fontein in de Buitensingel. AB Leidseplein (2006).</i> Amsterdam 2006
AAR 11		<i>Diemen Tolbrug. IVO Muiderstraatweg (2006).</i> Amsterdam 2008
AAR 12		<i>Boezemgemaal Halfweg. IVO Wethouder van Essenweg (2006).</i> Amsterdam 2007
AAR 13		<i>Frans Ottenstadion. IVO Amstelveenseweg (2004).</i> Amsterdam 2007
AAR 14		<i>Archeologisch opgraving Vijzelstraat (2004).</i> Amsterdam 2007
AAR 15		<i>Aanplempingen in het IJ. AO Martelaarsgracht (2003).</i> Amsterdam 2007
AAR 16		<i>Schuilkerk de Papagaaï. AO Kalverstraat (2004).</i> Amsterdam 2008
AAR 17		<i>De saillant van Het Blaauwhoofd. IVO Van Diemenstraat (2006).</i> Amsterdam 2007
AAR 18		<i>De noordwestelijke oever van Oostenburg. AO Oostenburgermiddenstraat (2006).</i> Amsterdam 2006
AAR 19		<i>Het Shell-terrein. IVO Grasweg (2004).</i> Amsterdam 2007
AAR 20		<i>Het RIVA-terrein. IVO Baarsjesweg (2005).</i> Amsterdam 2008
AAR 21		<i>De Ceintuurbaanpanden. AB Tweede Sweelinckstraat / Sint Willibrordusstraat (2006).</i> Amsterdam 2008
AAR 22		<i>Het Purperhoedenveem. AO Oudezijds Voorburgwal (2004).</i> Amsterdam 2008
AAR 23		<i>Noord/Zuidlijn, locatie Rokin. AB / AO 2003-2006.</i> Amsterdam 2007
AAR 24		<i>Sportpark Ronald McDonald, IVO Zunderdorpergouw (2007).</i> Amsterdam 2008
AAR 25		<i>N 44, De Keyzer. IVO Czaar Peterstraat (2008).</i> Amsterdam 2008
AAR 26		<i>Het Luycksterrein. IVO Overamstelstraat (2004).</i> Amsterdam 2008
AAR 27		<i>Oranjerie in Frankendael. AO Middenweg (2003).</i> Amsterdam 2008
AAR 28		<i>Serviesgoed uit een 18de-eeuwse beerput. AO Derde Weteringdwarsstraat (2003).</i> Amsterdam 2008
AAR 29		<i>Profiel van de 17de-eeuwse stadswal. AB Marnixplein (2004).</i> Amsterdam 2008
AAR 30		<i>Bolwerk Oosterblokhuis. AO Prof. Tulpplein (2005).</i> Amsterdam 2008
AAR 31		<i>Van Amstelbocht tot Binnengasthuis. AO Oude Turfmarkt (2005).</i> Amsterdam 2009
AAR 32		<i>N 43 / Funenpark. AB Cruquiuskade (2008).</i> Amsterdam 2009
AAR 33		<i>Het gemeentearchief terrein. IVO Amsteldijk 67 (2009).</i> Amsterdam 2009
AAR 34		<i>Spaarndammerdijk 320. IVO (2007).</i> Amsterdam 2009
AAR 35		<i>Wonen aan twee stegen. AO Paardenstraat (2004).</i> Amsterdam 2008

- AAR 36 *Een 17de-eeuwse beerput in de grachtengordel. AO Keizersgracht 355 (2005). Amsterdam 2009*
- AAR 37 *Noordoosthoek van een 13de-eeuws verdedigingswerk. AO Nieuwezijds Kolk (2006). Amsterdam 2009*
- AAR 38 *Een dam rond 's Lands Dok. AO Marineterrein Kattenburgerstraat (2005). Amsterdam 2009*
- AAR 39 *Rust en Werk. AB Amsteldijk 67 (2009). Amsterdam 2009*
- AAR 44 *Kelderwoningen en een beerput in de Lastage. AO Nieuwe Jonkerstraat (2007). Amsterdam 2010*
- AAR 45 *De Sint Anthoniespoort en de stadsmuur. AB Nieuwmarkt (2007). Amsterdam 2010*
- AAR 46 *Boren voor de Bijenkorf, AB Noord/Zuidlijn Dam (2007). Amsterdam 2010*
- AAR 47 *Spuistraat AO Spuistraat 256-258 (2008). Amsterdam 2010*
- AAR 48 *Sporen in de Suikerbakkerssteeg, AO OZ Voorburgwal (2008). Amsterdam 2010*
- AAR 49 *Bewoning tussen Nes en stadswal, AO OZ Voorburgwal/Pieter Jacobsstraat (2005). Amsterdam 2010*
- AAR 50 *Glasafval op het achtererf, AO Rozenstraat (2006). Amsterdam 2010*
- AAR 51 *De Buiksloterbreek. IVO Marjoleinterrein, Amsterdam (2009). Amsterdam 2010*
- AAR 52 *Plavuizen in de Kalverstraat. AB Kalverstraat 151, Amsterdam (2008). Amsterdam 2010*
- AAR 53 *Bolwerk Muiden. AB Sarphatistraat 470, Amsterdam (2010). Amsterdam 2010*
- AAR 54 *Archeologische Signaleringskaart Amsterdam. Amsterdam 2010*
- AAR 55 *Rozenstraat 194, AO, Amsterdam (2009). Amsterdam 2010*
- AAR 56 *Bergbezinkbassin, AB Haarlemmerplein, Amsterdam (2010). Amsterdam 2011*
- AAR 57 *De Nieuwe Ooster. IVO Rozenburghlaan, Amsterdam (2011). Amsterdam 2011*
- AAR 58 *Ophogingen en bedrijfsafval VOC-werf. AB Oostenburg kavel 5, Amsterdam (2009). Amsterdam 2011.*
- AAR 59 *Van Buitenpolder tot Uilenburg. AO Oudeschans 5-11, Amsterdam (2008). Amsterdam 2011*
- AAR 60 *Wonen achter de OZ Voorburgwal. AO OZ Armsteeg, Amsterdam (2008). Amsterdam 2011*
- AAR 61 *Cluster Schievink. AO Rozenstraat 68-74, Amsterdam (2009). Amsterdam 2011*
- AAR 62 *Beerput Spuistraat 30. AB, Amsterdam (2009). Amsterdam 2011*

Colofon

AAR (Amsterdamse Archeologische Rapporten) 62

Amsterdam 2011

ISSN: 1872-5139

Tekst:	Jerzy Gawronski, Ranjith Jayasena
Redactie:	Jerzy Gawronski
Veldwerk:	Ranjith Jayasena, Stanley Faber
Tekeningen:	Ranjith Jayasena
Foto's:	Ranjith Jayasena (veld), Ron Tousain (objecten)
Vondstdeterminatie:	Ranjith Jayasena
Redactie catalogus:	Sebastiaan Ostkamp
Vormgeving:	BMA (4/11/2011)

© Bureau Monumenten & Archeologie, Gemeente Amsterdam, 2011

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enigerlei andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.